

**Toelichting bij de gedeeltelijke herziening
van het**

Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen

(12 december 2003)

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Voorwoord

Deze brochure maakt u bondig wegwijs in de herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen van 12 december 2003.

U leest hier waarom het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen aan herziening toe was en welke procedure daarbij gevolgd werd. U krijgt een overzicht van de inhoud van de herziening en wordt wegwijs gemaakt in de betekenis ervan.

Bovendien vindt u in deze brochure een aantal adressen en referenties waar u terecht kunt mocht u nog vragen hebben.

Waarom deze herziening ?

In 1997 heeft de Vlaamse regering het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (RSV) definitief goedgekeurd als kader voor het ruimtelijk beleid van Vlaanderen tot 2007. Dit structuurplan moet, krachtens het decreet Ruimtelijke Ordening van 18 mei 1999, om de vijf jaar geëvalueerd en, indien nodig, herzien worden.

Uit een evaluatie bleek dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op twee aspecten dringend herzien moest worden. Een eerste aspect van de herziening heeft betrekking op de ruimte voor wonen, meer bepaald over de gewenste verdeling van bijkomende woningen over de stedelijke gebieden en het buitengebied. Het tweede aspect gaat over de ruimte voor bedrijven: hoe interpreteren we herbestemmingen voor zonevreemde bedrijven in de ruimtebalans?

Hoe verliep de herziening ?

De procedure die voor deze herziening gevolgd werd, ligt vast bij decreet. Ze omvat niet enkel het adviesrecht van tal van besturen en organisaties, zoals gemeenten, provincies, de Serv en de MiNaraad, maar geeft ook de individuele burger de gelegenheid zich over het ontwerp van herziening uit te spreken. Hij kan dat doen tijdens een openbaar onderzoek dat drie maanden duurt. Voor deze herziening liep dat onderzoek van 4 mei tot 7 augustus 2003. In elke provincie werd een informatie- en inspraakavond gehouden en het ontwerp lag tijdens deze periode ter inzage in elk gemeentehuis van Vlaanderen. De Vlaamse Commissie voor Ruimtelijke Ordening (VLACORO) verzamelde en bestudeerde de opmerkingen en bezwaren. Ze bracht vervolgens zelf ook een advies uit. Pas nadat deze procedure helemaal afgerond werd, kon de Vlaamse regering de herziening definitief vaststellen. Dat gebeurde op 12 december 2003. De herziening van de bindende bepalingen moest vervolgens ook nog bekrachtigd worden door het Vlaams Parlement. Dat gebeurde bij decreet van 19 maart 2004. Op 21 april 2004 verscheen de herziening in het Belgisch Staatsblad. Veertien dagen later is ze in werking getreden.

Waarover gaat de herziening ?

Ruimte voor wonen

Het eerste aspect van de herziening gaat over de ruimte voor wonen, meer bepaald over de gewenste verdeling van bijkomende woningen over de stedelijke gebieden en het buitengebied. Hier leest u waarom een herziening nodig was, en hoe ervoor gezorgd werd dat ze niet raakt aan de visie van het oorspronkelijke Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen.

Versterken van de steden en vrijwaren van de open ruimte

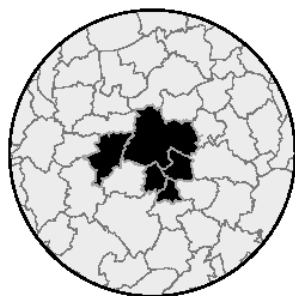
Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen wil de Vlaamse open ruimte beschermen tegen verdere verstedelijking. Tegelijk wil het de steden herwaarderen om wonen en werken in de stad terug aantrekkelijk te maken. In het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen heet het: we willen de stedelijke structuur versterken, en het buitengebied open houden.

In 1991 bevond zestig procent van de woningen zich in de gemeenten die geheel of gedeeltelijk tot het stedelijk gebied behoorden. Veertig procent bevond zich in de gemeenten van het buitengebied. Een belangrijk streefdoel van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen is deze 60/40 verdeling minstens te behouden en zo de verdere verstedelijking van het buitengebied tegen te gaan. Daarom streeft het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen ernaar dat minstens zestig procent van de bijkomende woningen die in Vlaanderen nodig zijn, binnen de stedelijke gebieden worden ontwikkeld. We spreken in dit verband van de 60/40 verdeelsleutel.

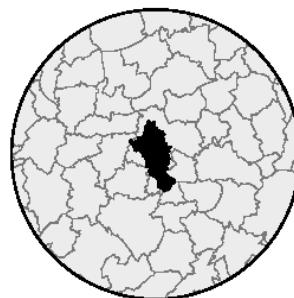
De 60/40 verdeelsleutel onder de loep

De vraag die aanleiding gaf tot dit aspect van de herziening luidt: is de verdeelsleutel van toepassing op *de stedelijke gebieden* of op de *gemeenten die geheel of gedeeltelijk behoren tot het stedelijk gebied*?

Bij de berekening van de 60/40 verdeelsleutel werden alle woningen uit *de gemeenten die geheel of gedeeltelijk tot het stedelijk gebied behoren* bij elkaar opgeteld. De oorspronkelijke tekst van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen formuleert de 60/40 verdeelsleutel echter als de na te streven verhouding tussen woningen in *'de stedelijke gebieden'* en woningen in *'het buitengebied'*. Nu is er een groot verschil tussen enerzijds *'de gemeenten die geheel of gedeeltelijk tot het stedelijk gebied behoren'*, zoals gebruikt bij de berekening, en anderzijds *'de stedelijke gebieden'*, zoals vermeld in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De grenslijn van de stedelijke gebieden volgt immers zelden de gemeentegrenzen, waardoor er heel wat gemeenten zijn die slechts gedeeltelijk binnen het stedelijk gebied vallen. De stedelijke gebieden zijn dus in oppervlakte veel kleiner dan de volledige *gemeenten die geheel of gedeeltelijk tot het stedelijk gebied behoren*. De onderstaande figuur maakt dat duidelijk voor het regionaalstedelijk gebied Aalst.

in zwart: de gemeenten die geheel of gedeeltelijk tot het stedelijk gebied Aalst behoren

in zwart: het stedelijk gebied Aalst

Het gevolg is dat de oorspronkelijke tekst van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen een grotere opgave inhoudt dan nodig om de verhouding van 1991 te behouden tussen stedelijk gebied en buitengebied. Daarom formuleert de herziene tekst de verdeelsleutel in dezelfde begrippen zoals die bij de berekening werden gebruikt: de verhouding tussen woningen in *de gemeenten die geheel of gedeeltelijk in het stedelijk gebied liggen* enerzijds en in *het buitengebied* anderzijds.

Geen herziening van de doelstellingen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen!

De 60/40 verdeelsleutel is en blijft een pijler van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Ook na de herziening blijft het behouden van de verdeling van 1991 een belangrijk doel van het ruimtelijk beleid. Het stimuleren van het woningaanbod in de stedelijke gebieden en de zorg om een aangename stedelijke leefomgeving blijven belangrijk om de stedelijke structuur te versterken en de open ruimte te bewaren.

De herziening voorziet bovendien in een grendel die ervoor moet zorgen dat de omgeving van de stedelijke gebieden gevrijwaard blijft van verdere verdichting. In de gemeenten die gedeeltelijk in het stedelijk gebied liggen moet de verhouding tussen het aantal woningen in het deel van de gemeente dat binnen het stedelijk gebied valt, en het aantal woningen in het deel van de gemeente in het buitengebied, blijven zoals ze in 1991 was.

Beringen, een stedelijk gebied

Samen met de herziening van de toepassing van de 60/40 verdeelsleutel werd ook de positie van Beringen in de stedelijke structuur in Limburg herbekeken. Beringen wordt opgenomen in de lijst van kleinstedelijke gebieden. Daar zijn een aantal redenen voor.

In het ontwerp van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in 1996 werd Beringen geselecteerd als stedelijk gebied. Naar aanleiding van adviezen en opmerkingen uit het openbaar onderzoek over het ontwerp werd de selectie van stedelijke gebieden voor heel Vlaanderen verder bestudeerd. Enkele gemeenten verdwenen uit de selectie en enkele andere kwamen erbij. Beringen verdween omdat een duidelijke stedelijke concentratie ontbrak. Door het schrappen van Beringen als stedelijk gebied werd het bereiken van de vooropgestelde verhouding tussen bijkomende woningen in stedelijk gebied en buitengebied in Limburg echter nog problematischer. Dat werd ook duidelijk bij de opmaak van het provinciaal ruimtelijk structuurplan.

Omdat Limburg hoe dan ook nood heeft aan versterking van de stedelijke structuur en omdat Beringen toch duidelijk beschikt over typisch stedelijke voorzieningen, is ervoor gekozen om Beringen terug te selecteren als stedelijk gebied. Door het voeren van een stedelijk beleid in delen van Beringen, kunnen de reeds bestaande stedelijke voorzieningen er versterkt en uitgebreid worden. Daarnaast kan Beringen een aandeel opnemen van de bijkomende woningen die in stedelijk gebied hun plaats moeten vinden.

Ruimte voor bedrijven

Het tweede aspect van de herziening gaat over de ruimte voor bedrijven, en wel over de manier waarop herbestemmingen voor zonevreemde bedrijven geïnterpreteerd worden in de ruimtebalans.

De ruimtebalans voor bedrijventerreinen

De ruimtebalans voor bedrijventerreinen is, zoals elke balans, een instrument met twee schalen. Op de linkerschaal ligt de behoefte aan bedrijventerreinen. Die werd voor de periode 1992-2007 beleidsmatig vastgesteld op 10.000 ha, waarvan 6000 ha als af te bakenen bedrijventerreinen en 4000 ha als reserve. Op de rechterschaal van de balans ligt het beschikbare aanbod aan bedrijventerreinen. Uit een inventarisatie bleek dat in 1992 in Vlaanderen 37.000 ha bestemd was als industriegebied. Daarvan was toen nog 4000 ha effectief beschikbaar voor bijkomende bedrijventerreinen. Op de rechterschaal ligt dus 4000 ha.

Om de ruimtebalans in evenwicht te krijgen was er dus nood aan ongeveer 6000 ha bijkomende bedrijventerreinen tegen 2007. Met de tewerkstellingscijfers als verdeelsleutel werd dat getal uitgesplitst over de vijf provincies.

Elke bestemmingswijziging tot bedrijventerrein heeft in principe een verandering van het beschikbare aanbod als gevolg en wordt daarom aangebracht op de rechterschaal van de balans. Het is de bedoeling dat tegen 2007 de behoefte aan bijkomende bedrijventerreinen ingevuld zal zijn, waardoor de balans in evenwicht komt.

Zonevreemde bedrijven

Wat nu met reeds bestaande zonevreemde bedrijven? Deze bedrijven lagen in 1994 buiten het voor bedrijven bestemde gebied. Als een bestemmingsplan wijzigt om die bedrijven op een bedrijventerrein te brengen, hoe moet daarmee dan worden omgesprongen op de ruimtebalans? Moet die herbestemming beschouwd worden als een bijkomend aanbod? De tekst van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen was daar niet duidelijk over.

Meer duidelijkheid dankzij deze herziening

Met de herbestemming van een zonevreemd gelegen bedrijf komt er geen ruimte voor nieuwe bedrijvigheid. Het zou dan ook niet logisch zijn die herbestemming op te nemen in de ruimtebalans. Het doel van de ruimtebalans is immers behoefte en aanbod aan nieuwe bedrijfsruimte in evenwicht te brengen. De herziening zorgt ervoor dat de tekst van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen op dat punt klaar en duidelijk is. Wanneer een zonevreemd bedrijf uitbreidt, wordt de uitbreiding natuurlijk wel op de balans gelegd.

Wat zijn de gevolgen voor u ?

Voor de burger en de bedrijven...

...heeft deze herziening geen directe gevolgen. Een structuurplan is immers geen bodembestemmingsplan. Het scheidt geen directe rechten of plichten voor de burger en wordt niet gebruikt om vergunningen af te geven. Dat gebeurt op basis van de ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUPs), verordenende bestemmingsplannen waarin de visie en concepten van het structuurplan worden vertaald naar een concreet gebied. Voor meer informatie over de concrete keuzes die uw gemeente maakt in haar ruimtelijk beleid kunt u terecht bij de dienst Ruimtelijke Ordening van uw gemeente.

Voor gemeenten en provincies...

...is deze herziening wel belangrijk. Ook zij maken immers een structuurplan op met hun kijk op de gewenste ruimtelijke ontwikkelingen voor hun grondgebied. Die structuurplannen moeten kaderen in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. In de provinciale structuurplannen wordt de 60/40 verhouding uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen geconcretiseerd voor het aantal bijkomende woningen in elke gemeente. Het is dus aan de provincie om de marge die er door de herziening in het buitengebied ontstaat, te verdelen over de gemeenten van haar grondgebied. De gemeente geeft aan, als laatste schakel in de keten, waar op haar grondgebied ze die woningbouwprojecten wil realiseren. Dat doet ze in haar eigen gemeentelijk structuurplan.

Voor Beringen heeft deze herziening tot gevolg dat er voortaan in delen van Beringen een stedelijk ruimtelijk beleid gevoerd zal worden, zoals dat omschreven wordt in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. De provincie zal daarvoor een afbakeningsprocedure opstarten. Voor meer informatie daarover kunt u het best contact opnemen met de dienst ruimtelijke ordening van het provinciebestuur van Limburg.

Door deze herziening kunnen de provincies in bepaalde situaties (denk bijvoorbeeld aan een druk door kust- of grensmigratie) meer woningen toedelen aan de gemeenten in het buitengebied. Ze kan ook een impact hebben op de ruimte voor bedrijventerreinen die de provincie kan toedelen aan de gemeenten.

De provincies hebben in hun structuurplannen reeds geanticipeerd op de herziening van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Voor meer informatie daarover kunt u het best contact opnemen met de dienst Ruimtelijke Ordening van de provincie. U vindt hun contactgegevens verderop in deze brochure.

Meer weten ?

Op onze website vindt u een handig overzicht van de tekstwijzigingen die de herziening doorvoert in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. U vindt er ook het volledige herzieningsbesluit van de Vlaamse regering en u kunt er een gecoördineerde versie bestellen van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. Ook voor meer algemene informatie over het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen kunt u bij ons terecht.

Burgers die meer willen weten over het ruimtelijke beleid van hun gemeente nemen het best rechtstreeks contact op met de dienst Ruimtelijke Ordening van de gemeente.

Gemeentebesturen die meer informatie willen over de betekenis van de herziening voor hun gemeente, kunnen in de eerste plaats het best contact opnemen met de dienst Ruimtelijke Ordening van hun provincie.

Provincie Antwerpen, departement Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit
Dienst Ruimtelijke Planning, Koningin Elisabethlei 22, 2018 Antwerpen
Tel. 03-240 66 00, e-mail: drlm@admin.provant.be

Provincie Limburg, afdeling Ruimtelijke Ordening - Planning en Beleid
Universiteitslaan 1, 3500 Hasselt
Tel. 011-23 83 45, e-mail: roplangroep@limburg.be

Provincie Oost-Vlaanderen, dienst Ruimtelijke Ordening en Stedenbouw
Woodrow Wilsonplein 2 - 9000 Gent
Tel. 09-267 75 97, e-mail: ruimtelijke.planning@oost-vlaanderen.be

Provincie Vlaams-Brabant, dienst Ruimtelijke Ordening
Provincieplein 1, 3010 Leuven
Tel. 016 24 75 05, e-mail: rom@vl-brabant.be

Provincie West-Vlaanderen, Provinciehuis Boeverbos
Dienst Ruimtelijke Ordening en Mobiliteit
Koning Leopold III-laan 41, 8200 Sint-Andries (Brugge)
Tel. 050-40 35 33, e-mail: planologische.dienst@west-vlaanderen.be

Voor meer informatie kunt u natuurlijk ook steeds terecht bij

Afdeling Ruimtelijke Planning
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Koning AlbertII-laan 20, 1000 Brussel
Tel.: 02-553 83 79
e-mail: ruimtelijke.planning@lin.vlaanderen.be
webstek: www.ruimtelijkeordering.be

Ministerie van de
Vlaamse Gemeenschap

Deze brochure is een uitgave van

Afdeling Ruimtelijke Planning
Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Administratie Ruimtelijke Ordening, Huisvesting,
Monumenten en Landschappen
Koning Albert II-laan 20, 1000 Brussel
Tel. 02-553 83 79
ruimtelijke.planning@lin.vlaanderen.be
www.ruimtelijkeordening.be
depotnummer: D/2004/3241/110